

**Pracownia Badań nad Bezpieczeństwem Wspólnot Samorządowych
Instytut Politologii i Europeistyki
Wydział Humanistyczny
Uniwersytet Szczeciński**

**Badanie poczucia bezpieczeństwa
mieszkańców Gminy Miasto Szczecin
w 2018 r.**

Szczecin, czerwiec-sierpień 2018 r.

SPRAWOZDANIE Z BADANIA POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW SZCZECINA

W dniu 06 marca 2018 r. Biuro Strategii Urzędu Miasta w Szczecinie zwróciło się do Pracowni Badań nad Bezpieczeństwem Wspólnot Samorządowych w Instytucie Politologii i Europeistyki Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego z zapytaniem cenowym dotyczącym wykonania opracowania pn. Badania określające poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Miasto Szczecin w 2018 r.

W odpowiedzi na zapytanie cenowe Dziekan Wydziału Humanistycznego US przesłała ofertę zawierającą wykonanie powyższych badań przez Pracownię Badań nad Bezpieczeństwem Wspólnot Samorządowych Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego.

W dniu 02 maja br. zawarta została umowa nr BS-I 032.63.2018 MŁ (CRU 18/000/877 pomiędzy Gminą Miasto Szczecin¹ reprezentowaną przez Panią Kamilę Bogusławską, Dyrektora Biura Strategii a Uniwersytetem Szczecińskim reprezentowanym przez prof.dr.hab. Edwarda Włodarczyka, Rektora tej Uczelni, na wykonanie opisanych wyżej badań. Określono w niej szczegółowo zakres przedmiotowo-podmiotowy oraz ustalono termin realizacji na 31 sierpnia 2018 r.

REALIZACJA PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

1. Charakterystyka zagrożeń dla bezpieczeństwa

Zagrożenia dla bezpieczeństwa stanowią współcześnie jedno z największych wyzwań cywilizacyjnych. Niezależnie od stopnia rozwoju społeczeństw, rozwiązań ustrojowych czy możliwości finansowych każde z państw narażone jest na ich wystąpienie. Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie stanowi tu wyjątku. Zmiany jakie wystąpiły na arenie międzynarodowej i krajowej, w tym wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, a później do strefy Schengen spowodowały, że sfera zagrożeń uległa znacznym przeobrażeniom. Autorzy niniejszego badania przyjmują,

¹ W dalszej części opracowania autorzy będą posługiwać się skrótem GMS.

iż możliwie najszerszą charakterystykę pojęcia **zagrożenie** oddaje pogląd Włodzimierza Fehlera, który uważa, że „zagrożenie to towarzyszące ludzkiej cywilizacji zdarzenia i procesy występujące w różnych konfiguracjach powodujące naruszenie równowagi (lub też uniemożliwiające uzyskanie tej równowagi). Dotyczą one nie tylko będących w stałych powiązaniach lub wchodzących w przejściowe korelacje różnych podmiotów społeczno-politycznych (jednostek, grup społecznych, państw, związków państw), lecz także wszystkich składników, które tworzą materialne i duchowe środowisko życia człowieka. Wspomniane procesy i zdarzenia przybierają konkretne formy – kataklizmów, katastrof, epidemii, wojen, patologii społecznych oraz wielu innych zawierających destruktywny potencjał zjawisk – tworzą istotne przeszkody dla skutecznej ochrony wartości tworzących fundamenty bezpieczeństwa (życia, zdrowia, wolności, jakości egzystencji, perspektyw rozwoju)”².

Pojęciem na ogół kojarzonym z zagrożeniem jest **bezpieczeństwo**. Dla potrzeb badań i niniejszego opracowania autorzy postrzegają je jako złożony obszar, dookreślany zamiennie jako: osobiste, publiczne, narodowe, energetyczne, gospodarcze, regionalne, lokalne i społeczne. Ze wszech miar słuszną jest konstatacja, że współcześnie bezpieczeństwo należy postrzegać jako gwarant rozwoju i przetrwania społeczeństwa. Przy czym uwzględniając jego zmienność, konieczne są nieustanne starania o utrzymanie jego na optymalnym poziomie³.

Wieloaspektowość i wielowymiarowość współczesnych zagrożeń stanowi zasadniczą trudność określeniu jednolitej i ostatecznej typologii, spełniającej oczekiwania szerokiego grona zainteresowanych podmiotów. Autorzy posługują się opracowaną przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa i stosowaną w zarządzaniu kryzysowym typologią, zgodnie z którą przewiduje się prawdopodobieństwo wystąpienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, następujących zagrożeń⁴:

- 1) **naturalne** (silne wiatry, gwałtowne opady deszczu, gwałtowne opady śniegu, niskie i wysokie temperatury, zachmurzenia, mgły, wyładowania

² W. Fehler, *Percepcja zagrożeń* [w:] *Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych*, red. nauk. B. Wiśniewski, WSPol, Szczytno 2011, s.25.

³ *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, AON, Warszawa 2002, s.13.

⁴ Wymienione zagrożenia zostały zdefiniowane także przez ustawodawcę. Zob.: art. 3 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1897); art. 2 ust. 1-1b ustawy z 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1932); art. 2 ust. 1-1a ustawy z 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1928) .

atmosferyczne, powodzie, lawiny, roztopy, anomalie pogodowe, trzęsienia ziemi, epidemie, epizootie i inne);

- 2) **katastrofy i awarie** (pożary, awarie chemiczne, katastrofy komunikacyjne, katastrofy budowlane, awarie urządzeń technicznych, katastrofy górnicze, katastrofy górnicze, zanieczyszczenia wód , powietrza, gleby, składowiska odpadów, awarie i wypadki radiacyjne, wirusy komputerowe, zawodny system ostrzegania i inne);
- 3) **cywilizacyjne** (wojny, zbrojne konflikty lokalne, konflikty religijne i etniczne, akty terroru, umyślne skażenia, patologie społeczne, przestępczość zorganizowana, protesty, demonstracje, niekontrolowane migracje, proliferacja broni masowego rażenia, eksplozja demograficzna i inne).

Przedmiotowo ukierunkowany charakter badania koncentruje się na ostatniej z wyżej wymienionych grup zagrożeń, a zwłaszcza na patologiach, przestępczości oraz konfliktach lokalnych (środowiskowych).

2. Metodologia badań

Do realizacji badania Kierownik Pracowni Badań nad Bezpieczeństwem Wspólnot Samorządowych Uniwersytetu Szczecińskiego ustalił dwuosobowy zespół. W jego skład weszli dr Szczepan Stempiński oraz dr Cezary Guźniczak, adiunkci Instytutu Politologii i Europeistyki – jednostki naukowo-dydaktycznej, w której realizowane są studia I i II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne i Bezpieczeństwo narodowe. Wyżej wymienieni na co dzień zajmują się działalnością dydaktyczną oraz badaniami naukowymi w zakresie zagadnień związanych z bezpieczeństwem publicznym, zarządzaniem kryzysowym oraz polityką bezpieczeństwa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Przystępując do realizacji badań, zespół poddał analizie obowiązujące akty normatywne regulujące kwestie bezpieczeństwa, a także zapoznał się z wynikami badań ogólnopolskich zrealizowanych w latach 2016-2017 na terenie RP, w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego⁵. Rezultatem pierwszego etapu było sformułowanie szczegółowych problemów (pytań) badawczych oraz ustalenie metodologii, w tym wskazanie odpowiedniej metody badawczej (anonimowy sondaż diagnostyczny). Kolejnym krokiem było opracowanie

⁵ W szczególności, opublikowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Raporty o stanie bezpieczeństwa w Polsce za lata: 2015 i 2016. Źródło: <https://bip.mswia.gov.pl/bip/raport-o-stanie-bezpie/18405.Raport-o-stanie-bezpieczenstwa.html> (dostęp: 10.05.2018 r.).

narzędzia badawczego (kwestionariusza ankiety), w którym zawarto sformułowane wcześniej pytania badawcze. Wartość kwestionariusza została poddana próbie i jego przydatność zweryfikowano w maju 2018 r. ramach badań wstępnych. Ostateczna wersja narzędzia badawczego stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania.

Następnie, zgodnie z ustalonym trybem postępowania badawczego, dokonano doboru próby reprezentatywnej, z uwzględnieniem następujących wartości⁶:

- populacja GMS 410000 osób;
- próba reprezentatywna: 600 osób;
- wielkość frakcji: 0,5;
- błąd maksymalny: 4%;
- poziom ufności: 96%

Autorzy założyli również szczegółowy rozkład próby, co obrazuje poniższa tabela.

Opis	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	osób	%	osób	%	osób	%
Jednostka						
Populacja	600	100	315	52,49	285	47,51
Wiek przedprodukcyjny	96	16,06	47	7,79	50	8,26
Wiek produkcyjny	399	66,51	197	32,81	202	33,71
Wiek poprodukcyjny	105	17,43	71	11,88	33	5,54

Należy zasygnalizować, że przeprowadzone badania nieznacznie zweryfikowały przyjęte założenia, zwłaszcza w odniesieniu do zmiennych definiujących płeć i wiek respondentów. Jednak w ocenie autorów nie ma to znaczącego wpływu na uzyskane wyniki badań.

3. Dane statystyczne Policji

Autorzy badania charakteryzując uzyskane wyniki na terenie Gminy Miasto Szczecin dokonali także analizy stanu bezpieczeństwa na podstawie danych statystycznych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Szczecinie za 2017 rok. Z uwagi na obszerność tych danych do wskazania tendencji wybrane zostały najistotniejsze w ich ocenie determinanty. Ich charakterystykę przedstawiają poniżej. Autorzy zaznaczają, iż dla potrzeb niniejszego opracowania analizę danych Policji

⁶ Źródło; strona internetowa; <http://www.naukowiec.org/dobor.html> (dostęp: 08.08.2018 r.).

dokonyują w trzech obszarach: przestępczość, ruch drogowy oraz prewencja. Jest to działanie celowe, znacznie ułatwiające weryfikacje danych oraz wspomagające proces wnioskowania.

3.1. Przestępczość

W okresie od 2010 roku zauważalna jest wyraźna, systematyczna tendencja spadkowa liczby wszczętych postępowań przygotowawczych⁷, (odpowiednio w 2010 r. – 15 311 i w 2017 r. – 9 796). Równolegle maleje liczba przestępstw stwierdzonych⁸ (odpowiednio 18 018 w 2010 r. do 10 446 w 2017 r.), przy czym w 2017 r. nastąpił znaczny wzrost (o 24,5%) ujawnionych przestępstw o charakterze gospodarczym, a także poprawiła się – choć nieznacznie – wykrywalność tych przestępstw (o 0,6% do poziomu 97,8%). Ponadto w zakresie ujawnialności przestępstw narkotykowych odnotowano blisko 8% wzrost, choć liczba 587 wszczętych postępowań przygotowawczych w 2017 r. nie oddaje w pełni skali zagrożenia tym rodzajem przestępczości. Na przestrzeni analizowanego okresu nastąpił także systematyczny wzrost wskaźnika wykrywalności⁹ ogółu przestępstw, odpowiednio z poziomu 60,4% w 2010 r. do 70,0% w 2017 r.

Przedstawione tendencje wraz z wynikami przeprowadzonych badań pozwolą na sformułowanie pogłębionych wniosków dotyczących bezpieczeństwa na terenie GMS.

3.2. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Pozytywną tendencją jest także systematyczna poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W analizowanym okresie na terenie GMS odnotowano spadek liczby wypadków (z 617 w 2010 r. do 514 w 2017 r.) Należy jednak zauważyć, iż w stosunku do 2016 r. nastąpił wyraźny wzrost tej kategorii zdarzeń o 12,9% (w liczbach bezwzględnych o 59). Jednocześnie na poziomie z 2016 r. pozostała

⁷ **Wszczęte postępowanie przygotowawcze** jest to postępowanie wszczęte przez jednostkę organizacyjną Policji w związku ze zdarzeniem, co do którego zachodzi podejrzenie, że jest przestępstwem, albo wszczęte przez prokuraturę i przekazane Policji do dalszego bezpośredniego prowadzenia. Do postępowań wszczętych doliczane są również dochodzenia wszczęte faktycznie, a następnie zakończone wydaniem postanowienia o umorzeniu i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw. Nie wlicza się postępowań wyłączonych względem czynu i współsprawcy. Źródło; strona internetowa, <http://statystyka.policja.pl/st/przestepstwa-ogolem/121940,Przestepstwa-ogolem.html> (dostęp 08.08.2018 r.).

⁸ Ibidem, **Przestępstwo stwierdzone** to przestępstwo będące zbrodnią lub występkiem ściganym z oskarżenia publicznego, w tym także przestępstwo skarbowe, objęte postępowaniem przygotowawczym w wyniku, którego potwierdzono zaistnienie czynu zabronionego.

⁹ Ibidem, **Wskaźnik wykrywalności (tzw. % wykrycia)** ... jest to iloraz liczby przestępstw wykrytych (łącznie z wykrytymi podjęciu z umorzenia) przez ogólną liczbę przestępstw stwierdzonych powiększoną o liczbę przestępstw wykrytych po podjęciu postępowań umorzonych w roku ubiegłym lub latach poprzednich - wyrażony w procentach.

liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych (10 ofiar rocznie). Poziom ten nie jest satysfakcjonujący, choć sytuuje GMS jako obszar statystycznie porównywalny do Szwecji¹⁰ – kraju uznanego za najbezpieczniejszy dla uczestników ruchu drogowego na świecie. Niepokojący jest jednak trend wzrostowy liczby rannych w wypadkach (wzrost w stosunku do 2016 r. o 12,9%) oraz kolizji drogowych (o 10, tj. o 8 %). Pomimo działań prewencyjnych oraz eliminujących sprawców zagrożeń (nietrzeźwych czy znajdujących się pod wpływem innego podobnie działającego środka) – kierujących pojazdami.

Autorzy wyrażają pogląd, że wpływ na zaprezentowane dane mogą mieć następujące czynniki: poziom wykształcenia kierujących pojazdami, nierozważne postępowanie niechronionych uczestników ruchu drogowego, systematyczny wzrost liczby pojazdów poruszających się po drogach publicznych, w tym osób zamieszkałych poza obszarem GMS oraz powszechne przyzwolenie na lekceważenie przepisów ruchu drogowego.

3.3. Pion prewencji

Na terenie GMS w 2017 r. zgłoszono 44 272 zdarzenia (odpowiednio: miesięcznie – 3 689, dziennie – 121). Policjanci wykonywali średnio 309 interwencji dziennie, a czas dojazdu na statystyczną interwencję wyniósł 12 minut 19 sekund. W odpowiedziach respondentów kwestia szybkości działania będzie jednym z istotnych oczekiwań wobec Policji. Szczecińscy policjanci dokonali w 2017 r. zatrzymania 3 791 sprawców przestępstw (11 na dobę), co z jednej strony jest istotnym wskaźnikiem ich aktywności, z drugiej zaś motywuje do podniesienia liczby takich zatrzymań. Istotnym – absorbującym znaczne siły i środki – elementem pracy prewencyjnej jest realizacja zabezpieczeń imprez masowych i zgromadzeń – w 2017 r. było ich łącznie 317. Na podkreślenie zasługują także tzw. „miękkie” działania Policji ukierunkowane na budowę szerokiej koalicji podmiotów zaangażowanych w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym 3 sektora.

¹⁰ **Wskaźnik ofiar śmiertelnych** na terenie GMS na 1 mln mieszkańców w 2017 wyniósł 25. W komunikacie Komisji Europejskiej z dnia 10.04.2018 r. pt. Bezpieczeństwo ruchu drogowego: Dane za 2017 r. wskazują na poprawę, lecz osiągnięcie znacznego postępu wymaga bardziej zdecydowanych działań „Ze średnio 49 ofiarami śmiertelnymi wypadków drogowych na milion mieszkańców, europejskie drogi utrzymały w 2017 r. status zdecydowanie najbezpieczniejszych na świecie. W obrębie UE najlepsze wyniki w 2017 r. osiągnęły: Szwecja (25 ofiar śmiertelnych na milion mieszkańców ...)” Źródło; strona internetowa: europa.eu/rapid/press-release (dostęp: 08.08.2018 r.).

4. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Miasto Szczecin w 2018 r. – rezultaty badań sondażowych

Analizie poddano odpowiedzi oraz opinie i oceny wyrażone przez respondentów podczas badań sondażowych, które odbyły się 15-31 lipca 2018 r. na terenie Gminy Miasto Szczecin przez Pracownię Badań nad Bezpieczeństwem Wspólnot Samorządowych w Instytucie Politologii i Europeistyki Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego (WHUS). Do przeprowadzenia ankiety zaangażowano pięcioro studentów, którzy aktywnie uczestniczą w działającym na WHUS Kole Naukowym Bezpieczeństwa i Wojskowości *Si vic pacem, para bellum*. Wybrani ankieterzy legitymowali się wiedzą i umiejętnościami oraz doświadczeniem w zakresie prowadzenia badań sondażowych, które nabyli w trakcie studiów m.in. realizując badania własne na potrzeby prac dyplomowych. Niezależnie od powyższego – bezpośrednio przed przystąpieniem do ankietowania – zostali oni szczegółowo poinstruowani przez kierownika badań, dr. Szczepana Stempińskiego na temat konieczności przestrzegania wymaganych zasad gwarantujących uzyskanie obiektywnych wyników badań. Przedmiotowe badania ankieterzy przeprowadzili m.in. wśród osób/petentów przebywających w pomieszczeniach Biura Obsługi Interesantów UM w Szczecinie przy Pl. Armii Krajowej oraz jego Filii przy ul. Rydła.

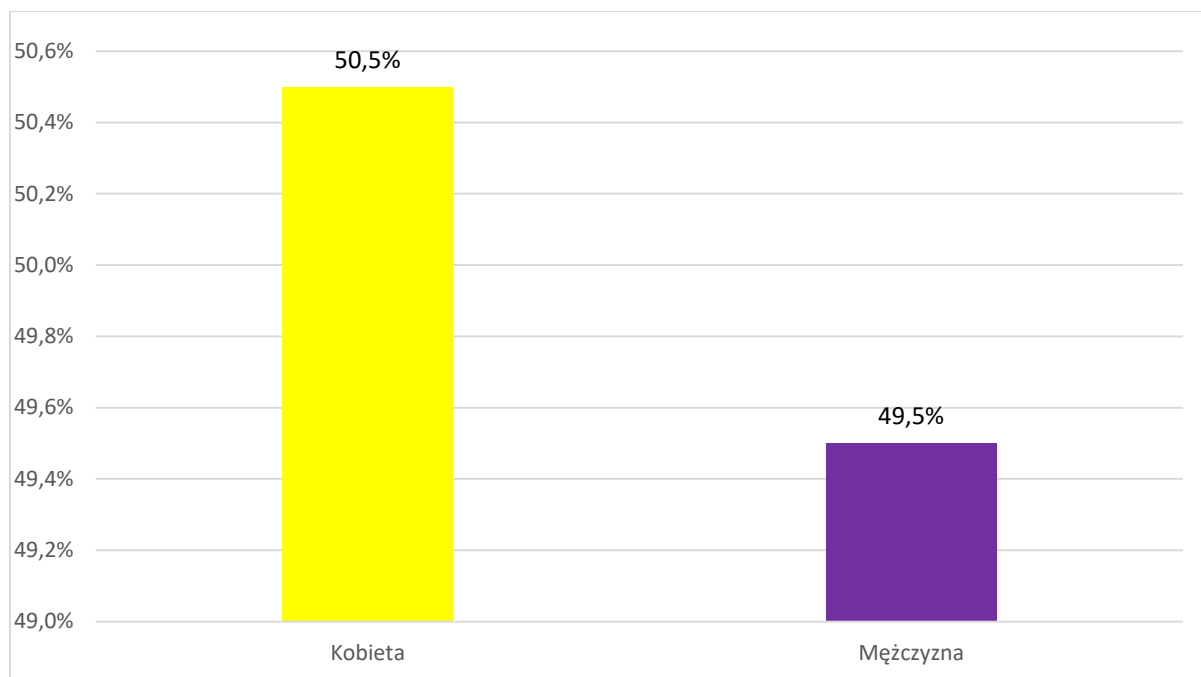
Ogółem badaniem objęto 600 respondentów zamieszkałych na terenie GMS. W opinii ankieterów respondenci prezentowali otwarte podejście do badań, co w połączeniu z pełną anonimowością i dobrowolnością udziału w nich zapewnia wysoki poziom wiarygodności uzyskanych wyników.

Wyniki sondażu przedstawiono graficznie wraz z komentarzem, zgodnie z przyjętym przez autorów porządkiem uzasadnionym celami badawczymi oraz sformułowanymi problemami badawczymi.

4.1. Struktura płci respondentów

Struktura płci respondentów oddaje ogólnopolską tendencję nieznacznej przewagi osób płci żeńskiej nad męską. Należy przyjąć, że różnica 1 punktu procentowego nie ma istotnego wpływu na uzyskane odpowiedzi.

Rysunek 1. Struktura płci respondentów. (w %)

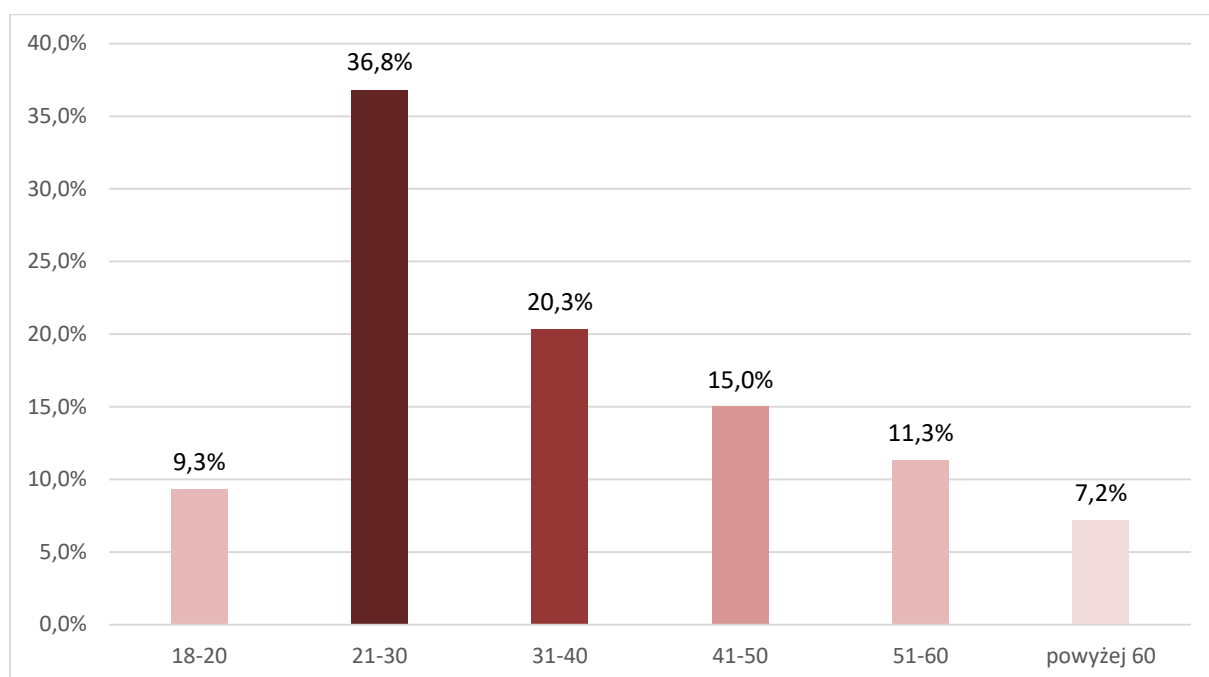
Źródło: PBNBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.2. Wiek respondentów

Wśród respondentów dominującą grupę tworzyły osoby w wieku **21-30 lat (36,8%)** i kolejno, w porządku arytmetycznym: 31-40 lat (20,3%), 41-50 lat (15%) i 51-60 (11,3%). Nieliczną grupę stanowiły osoby w wieku 18-20 lat (9,3%) oraz 60 i więcej lat (7,2%).

Niemalże zrównoważony udział w badaniach przedstawicieli obu płci, jak i optymalna reprezentacja w poszczególnych grupach wiekowych pozwalają na formułowanie wniosków porównawczych, na bazie udzielonych przez respondentów odpowiedzi i opinii, według tych zmiennych.

Rysunek 2. Wiek respondentów. (w %)

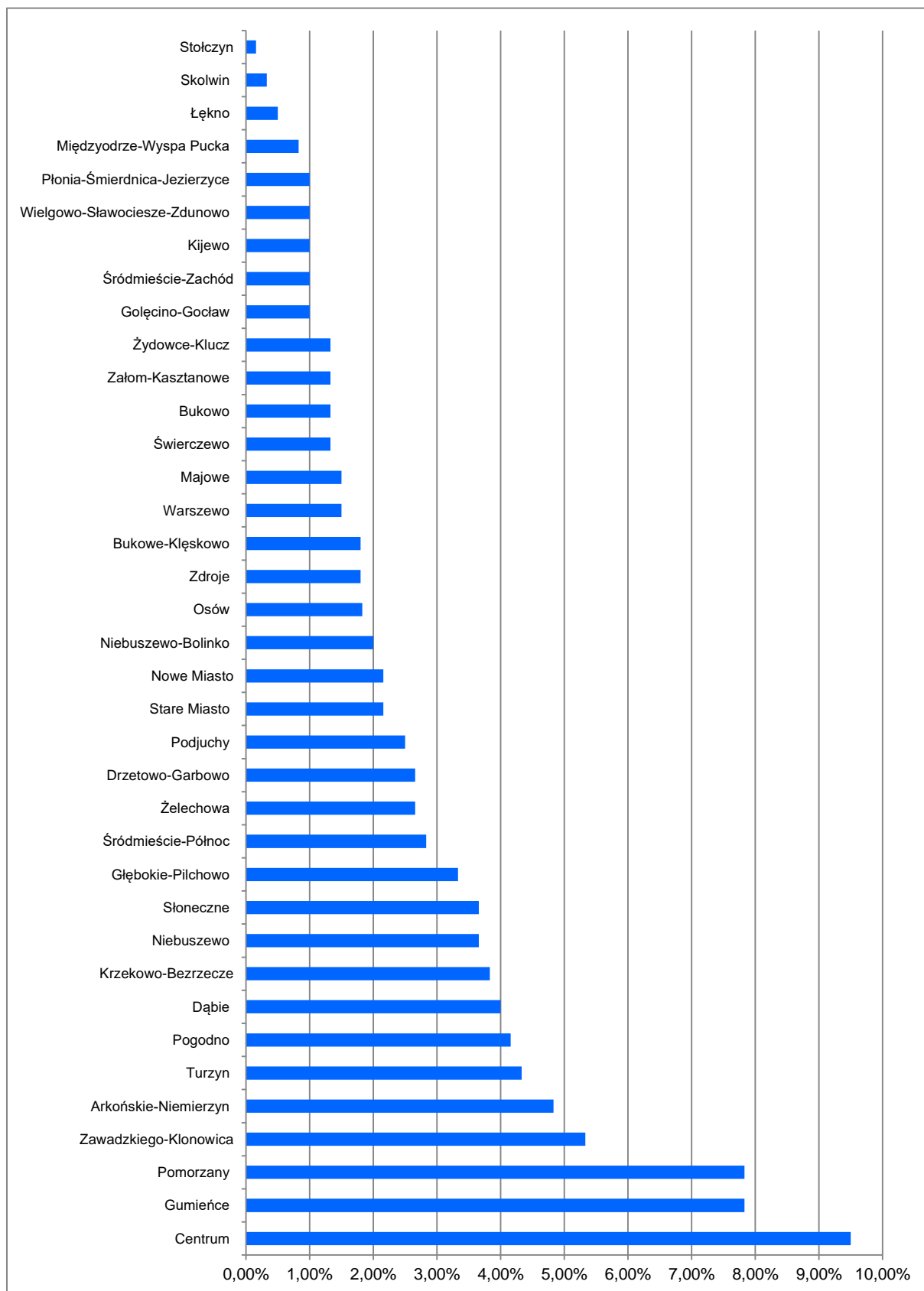
Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.3. Miejsce zamieszkania respondentów wg właściwości terytorialnej osiedli administracyjnych Szczecina

W badaniach uczestniczyli przedstawiciele wszystkich 37 osiedli administracyjnych Szczecina. Wśród nich największą liczebnie reprezentacją byli mieszkańcy **Centrum (9,5%)** i kolejno, w porządku arytmetycznym: Gumieniec (7,83%), Pomorzan (7,83%) i Zawadzkiego-Klonowica (5,33%). Natomiast reprezentacje pozostałych osiedli nie osiągnęły pięcioprocentowego progu uczestnictwa w przedmiotowym sondażu diagnostycznym. Jednocześnie należy zaznaczyć, że bardzo nieliczną grupę respondentów – poniżej 1% – stanowili mieszkańcy Łękna, Międzyodrza-Wyspy Puckiej, Skolwina i Stołczyna (rysunek 3. i tabela 1.). Udział reprezentacji ze wszystkich osiedli administracyjnych pozwala na formułowanie na podstawie udzielonych przez nich odpowiedzi obiektywnych wniosków ogólnych, odnoszących się do Gminy Miasto Szczecin.

Zróznicowanie w proporcjach liczby respondentów zamieszkujących poszczególne osiedla administracyjne Szczecina do rzeczywistej liczby ich mieszkańców nie pozwalają na formułowanie kategoriycznych wniosków odnoszących się do konkretnych osiedli, jak również stosowania analogii i dokonywania porównań między nimi.

Rysunek 3. Miejsce zamieszkania respondentów wg właściwości terytorialnej osiedli administracyjnych Szczecina. (w %)

Źródło: PBNBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

Tabela 1. Miejsce zamieszkania respondentów wg właściwości terytorialnej osiedli administracyjnych Szczecina. (w %)

Centrum	9,50%
Gumieńce	7,83%
Pomorzany	7,83%
Zawadzkiego-Klonowica	5,33%
Arkońskie-Niemierzyn	4,83%
Turzyn	4,33%
Pogodno	4,16%
Dąbie	4,00%
Krzekowo-Bezzecze	3,83%
Niebuszewo	3,66%
Słoneczne	3,66%
Głębokie-Pilchowo	3,33%
Śródmieście-Północ	2,83%
Żelechowa	2,66%
Drzetowo-Garbowo	2,66%
Podjuchy	2,50%
Stare Miasto	2,16%
Nowe Miasto	2,16%
Niebuszewo-Bolinko	2,00%
Osów	1,83%
Zdroje	1,80%
Bukowe-Kłęskowo	1,80%
Warszewo	1,50%
Majowe	1,50%
Świerczewo	1,33%
Bukowo	1,33%
Załom-Kasztanowe	1,33%
Żydowce-Klucz	1,33%
Golecino-Goćław	1,00%
Śródmieście-Zachód	1,00%
Kijewo	1,00%
Wielgowo-Sławociesz-Zdunowo	1,00%
Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce	1,00%
Międyodrze-Wyspa Pucka	0,83%
Łękno	0,50%
Skolwin	0,33%
Stołczyn	0,16%

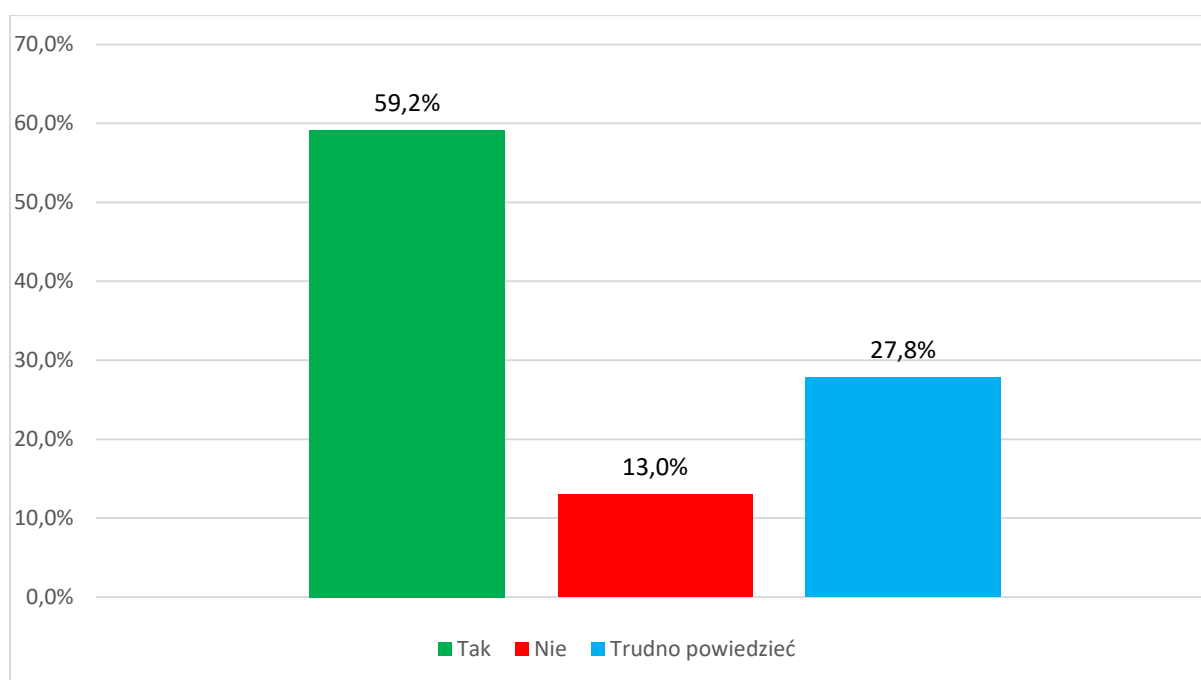
Źródło: PBNBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.4. Czy Szczecin jest miastem, w którym żyje się bezpiecznie?

W lipcu 2018 roku bez mała trzy piąte dorosłych szczecinian (59,2%) uznało swoje miasto za bezpieczne. Na przedmiotowe pytanie negatywnie wypowiedziało się jedynie 13% respondentów, a 27,8% nie udzieliło kategorycznej odpowiedzi (rysunek 4.).

Tak niski odsetek zarówno negatywnej, jak i niezdecydowanej oceny jest zastanawiający, bowiem z badań wynika, że 88% badanych obawia się o swoje bezpieczeństwo, wskazując na konkretny rodzaj zagrożenia w pobliżu miejsca swojego zamieszkania na terenie Szczecina, a tylko 12% nie obawia się niczego (rysunek 12.)

Rysunek 4. Czy Szczecin jest miastem, w którym żyje się bezpiecznie? (w %)

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

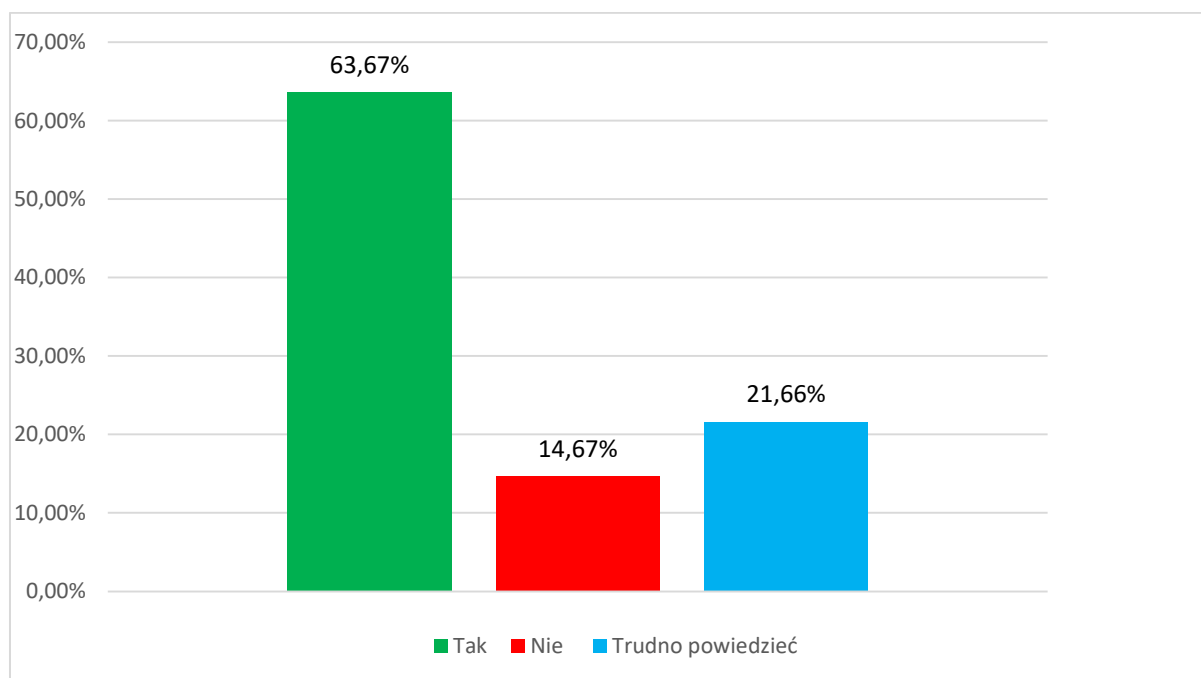
4.5. Czy okolica, w której mieszkasz na terenie Szczecina jest miejscem bezpiecznym i spokojnym?

W lipcu 2018 roku prawie 64% dorosłych szczecinian przyznało, że okolica ich miejsca zamieszkania jest miejscem bezpiecznym i spokojnym. Poczucie bezpieczeństwa szczecinian w okolicy ich miejsca zamieszkania jest wyższe o 5 punktów procentowych niż deklarowane w skali całego miasta Szczecin (por. rysunki: 4. i 5.). Jednocześnie ponad 14% respondentów wyraziło negatywną opinię na temat

bezpieczeństwa w okolicy, w której zamieszkują (13% w skali miasta Szczecin), natomiast ponad 21% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi (rysunek 5.).

Analogicznie do wątpliwości, co do wiarygodności odpowiedzi udzielonych przez respondentów na pytanie: *Czy Szczecin jest miastem, w którym żyje się bezpiecznie?*, także w przypadku omawianego pytania niski odsetek negatywnej oraz niezdecydowanej oceny wydają się być znacznie zaniżone w świetle wyrażonych przez 88% badanych obaw o swoje bezpieczeństwo w pobliżu miejsca zamieszkania na terenie Szczecina (rysunek 12.), jak również względem udzielonych odpowiedzi na kolejne pytanie: *Czy czujesz się bezpiecznie, spacerując po zmroku w okolicy Twojego zamieszkania na terenie Szczecina?* (rysunek 6.).

Rysunek 5. Czy okolica, w której mieszkasz na terenie Szczecina jest miejscem bezpiecznym i spokojnym? (w %)

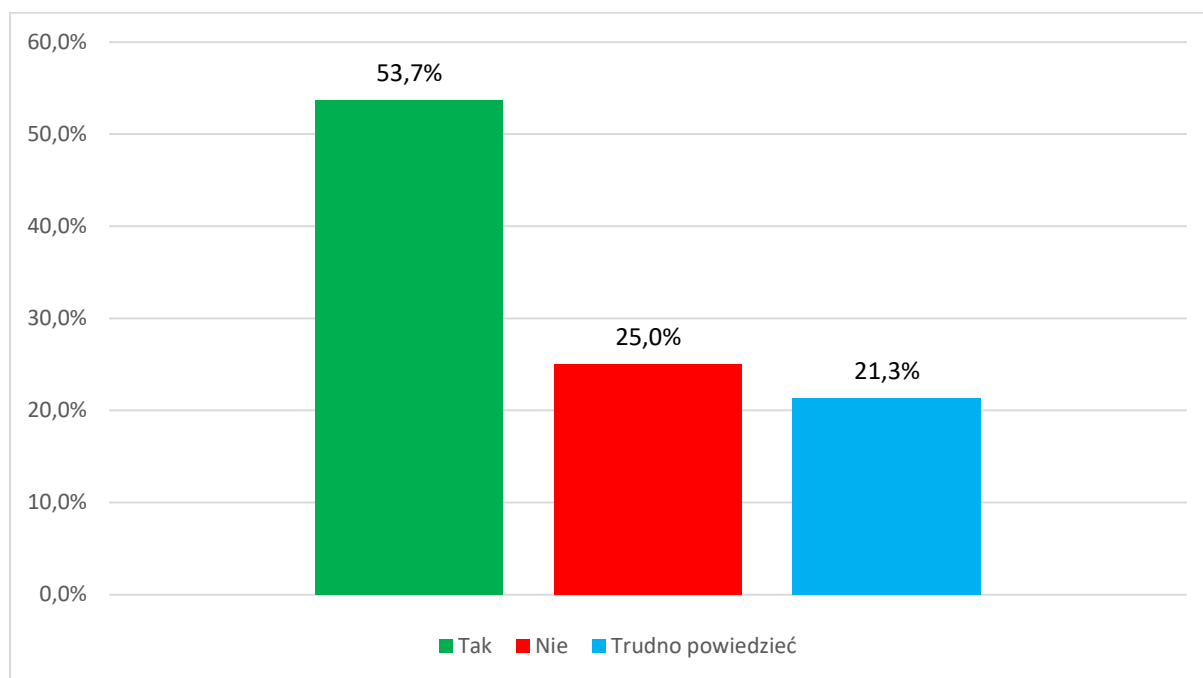

Źródło: PBNBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.6. Czy czujesz się bezpiecznie, spacerując po zmroku w okolicy Twojego zamieszkania na terenie Szczecina?

Blisko 54% respondentów zadeklarowało poczucie bezpieczeństwa podczas spacerów po zmroku w okolicy swojego zamieszkania na terenie Szczecina. Na brak poczucia bezpieczeństwa wskazało 25% badanych, natomiast około 21% respondentów nie udzieliło kategoriycznej odpowiedzi na to pytanie (rysunek 6.).

Rysunek 6. Czy czujesz się bezpiecznie, spacerując po zmroku w okolicy Twojego zamieszkania na terenie Szczecina? (w %)

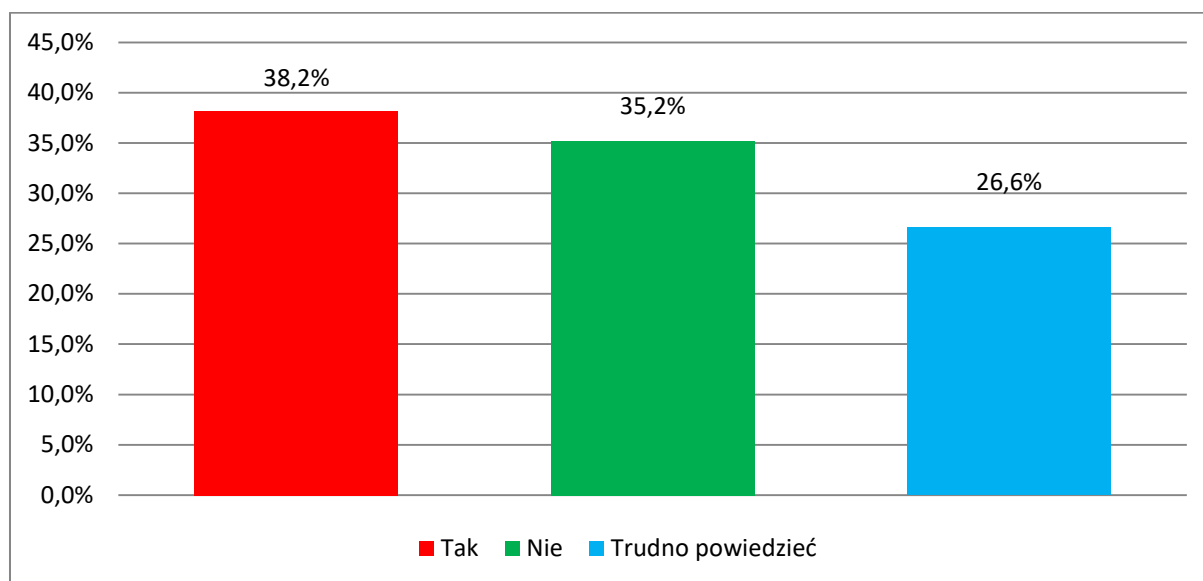
Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.7. Czy obawiasz się, że na terenie Szczecina możesz stać się ofiarą przestępstwa?

Zgodnie z wynikami badania przeprowadzonego w lipcu 2018 roku, ponad 38% dorosłych szczecinian wyraziło obawę, że może stać się ofiarą przestępstwa. Jednocześnie nieco ponad 35% respondentów nie obawia się, że mogą stać się ofiarami przestępstw, natomiast prawie 27% nie udzieliło kategorycznej odpowiedzi na to pytanie (rysunek 7.).

Odpowiedzi respondentów o pozytywnym zabarwieniu (negujące obawy stania się ofiarą przestępstwa) zdecydowanie odbiegają od deklarowanego przez nich postrzegania miasta Szczecin, w którym żyje się bezpiecznie (59,2%). W tym przypadku daje się zauważyć kontrast w sferze poczucia bezpieczeństwa sięgający niemal 25 punktów procentowych. Należy dodać, że w przypadku obu analizowanych pytań, około 27% respondentów nie zdecydowało się na udzielenie kategorycznej odpowiedzi (por. rysunki: 4. i 7.).

Rysunek 7. Czy obawiasz się, że na terenie Szczecina możesz stać się ofiarą przestępstwa? (w %)

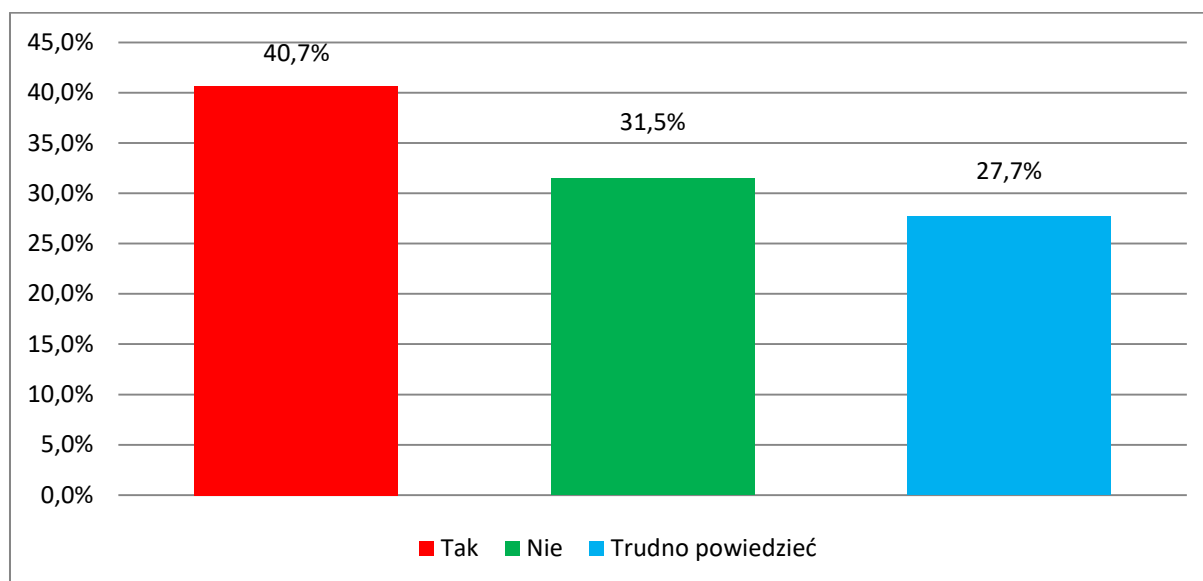
Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.8. Czy obawiasz się, że na terenie Szczecina ktoś z Twojej rodziny może stać się ofiarą przestępstwa?

W lipcu 2018 roku ponad 40% dorosłych szczecinian wyraziło obawę, że na terenie Szczecina ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z ich rodziny. W tym samym badaniu ponad **31% respondentów nie obawiało się**, że ich najbliżsi mogą stać się ofiarami przestępstw, a ponad 27% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Dokonując analizy odpowiedzi udzielonych na postawione wyżej pytania (4.7. i 4.8.), wydaje się, że zarówno indywidualne obawy stania się ofiarą przestępstwa, jak i troska o rodzinę stanowią swoisty wyznacznik w formułowaniu ocen na temat rzeczywistego poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Szczecina. Innymi słowy, można zaryzykować twierdzenie, że **jedynie około 31-35% mieszkańców odczuwa komfort bezpieczeństwa** (zob. rysunki: 7. i 8.).

Rysunek 8. Czy obawiasz się, że na terenie Szczecina ktoś z Twojej rodziny może stać się ofiarą przestępstwa? (w %)

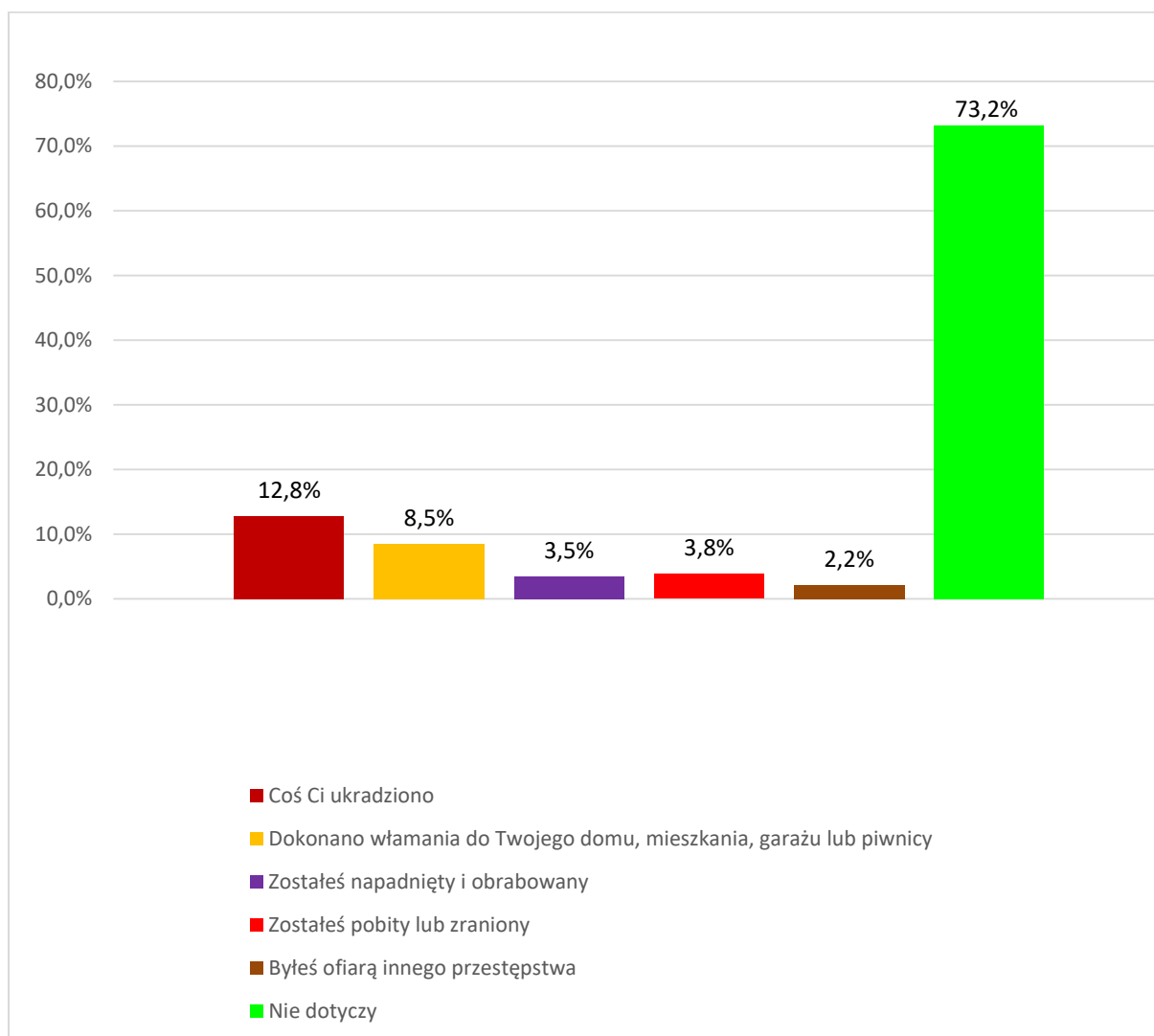
Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.9. Czy w ciągu ostatnich pięciu lat na terenie Szczecina przydarzyła się Tobie któraś z poniższych sytuacji?

Zgodnie z wynikami badania przeprowadzonego w lipcu 2018 roku w ciągu ostatnich 5 lat mniej więcej co ósmemu respondentowi (12,8%) coś ukradziono. U co dwunastego (8,5%) włamano się do domu, mieszkania, garażu lub piwnicy. Nieliczni zostali w tym czasie pobici lub zranieni (3,8%), bądź napadnięci i obrabowani (3,5%). Natomiast 2,2% badanych oświadczyło, że stali się w tym okresie ofiarami innych przestępstw, wśród których wymienili: zniszczenie/uszkodzenie samochodu, groźby karalne, śledzenie, podpalenie, wyzywanie, próbę włamania (rysunek 9. i tabela 2.).

W sumie bez mała **27% respondentów padło ofiarą rozmaitych przestępstw**. Na uwagę zasługuje fakt, że **ponad 73% badanych nie było ofiarą jakiegokolwiek przestępstwa** (rysunek 10).

Rysunek 9. Czy w ciągu ostatnich pięciu lat na terenie Szczecina przydarzyła się Tobie któraś z poniższych sytuacji? (w %)¹¹

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

Tabela 2. Czy w ciągu ostatnich pięciu lat na terenie Szczecina przydarzyła się Tobie któraś z poniższych sytuacji? (w %)¹²

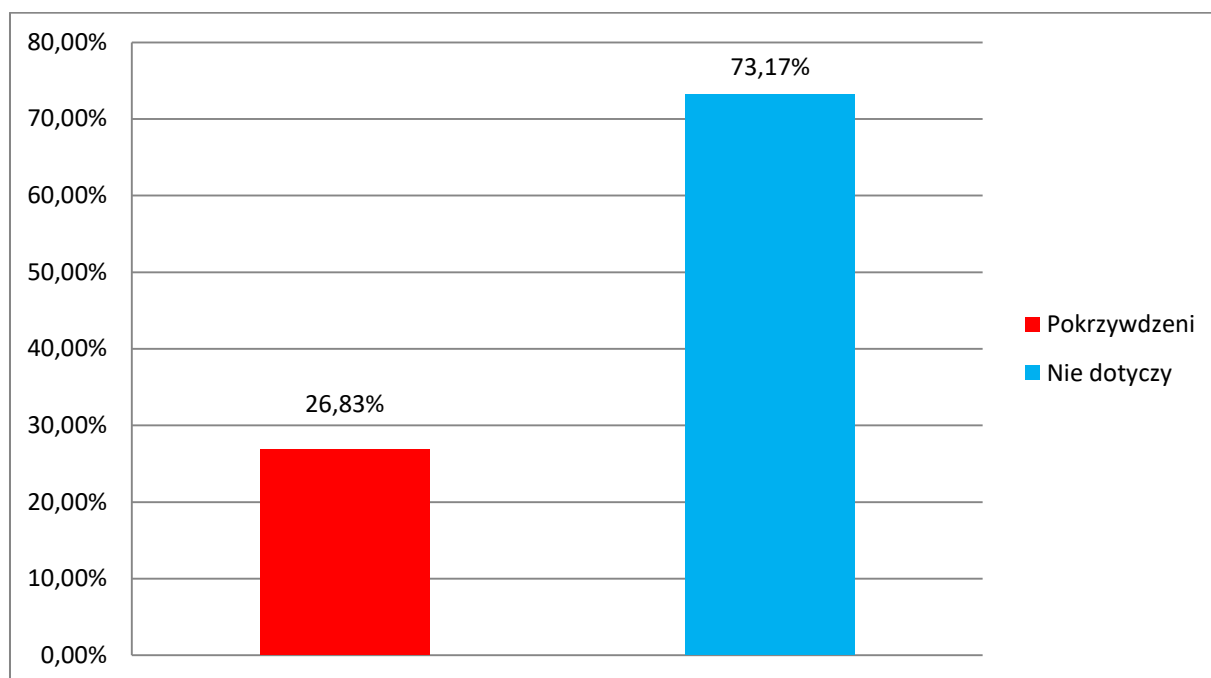
Coś Ci ukradziono	12,83%
Dokonano włamania do Twojego domu, mieszkania, garażu lub piwnicy	8,5%
Zostałaś(-eś) napadnięta(-y) i obrabowana(-y)	3,5%
Zostałaś(-eś) pobita(-y) lub zraniona(-y)	3,83%
Byłaś(-eś) ofiarą innego przestępstwa	2,17%
Nie dotyczy	73,17%

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

¹¹ Uwaga: Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

¹² Uwaga: Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Rysunek 10. Pokrzywdzeni w wyniku sytuacji, o których mowa w tabeli 2. oraz osoby, których powyższe sytuacje nie dotyczyły. (w %)

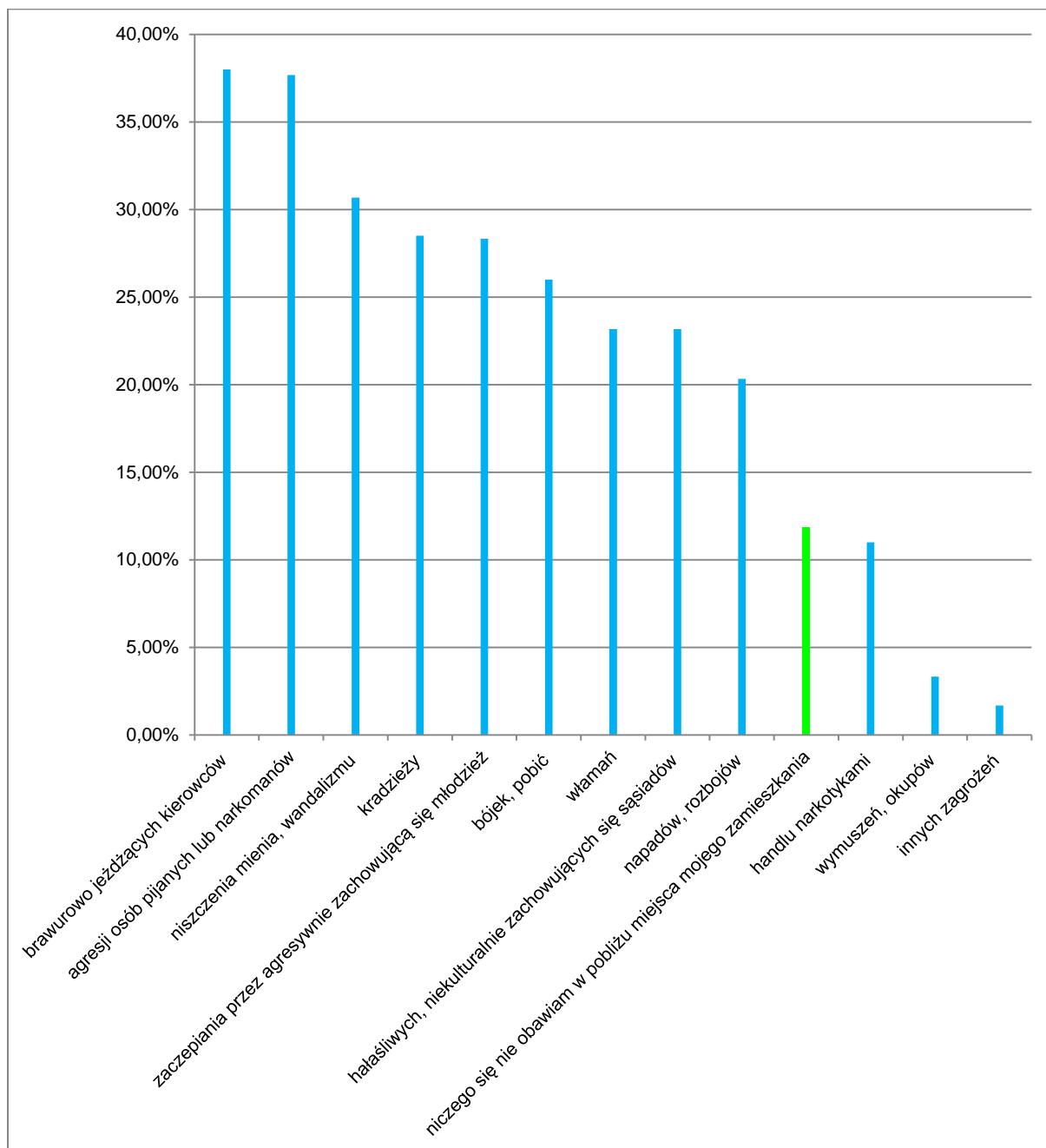
Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.10. Jakich zagrożeń obawiasz się najbardziej w pobliżu miejsca Twojego zamieszkania na terenie Szczecina?

Dorosłych szczecinian zapytano o to, jakich zagrożeń najbardziej obawiają się w pobliżu swego miejsca zamieszkania. W lipcu 2018 roku najwięcej badanych obawiało się **brawurowo jeżdżących kierowców (38%)** oraz **agresji osób pijanych lub narkomanów (37,67%)**. Niewiele ponad jedna trzecia obawiała się niszczenia mienia i wandalizmu (30,67%), zaś blisko jedna trzecia badanych odczuwała lęk przed kradzieżą (28,5%) i przed zaczepkami ze strony agresywnie zachowującej się młodzieży (28,33%), a także obawiała się bójek i pobić (26%). Mniej więcej co czwarty szczecinianin obawiał się włamań (23,17%), hałaśliwych, niekulturalnie zachowujących się sąsiadów (23,17%), zaś co piąty napadów i rozbojów (20,33%). Handlu narkotykami obawiała się jedynie 11% respondentów. Najmniejsze obawy szczecinian budziły wymuszenia i okupy (3,33%) oraz inne zagrożenia (1,67%), do których badani zaliczyli: bezpańskie psy, psy bez nadzoru (kagańca), dzikie zwierzęta, chorych psychicznie (blokujących tramwaje), starszych chorych psychicznie (zalewających mieszkania), podpalenia, prześladowania czy pseudo patriotycznych stróżów prawa z ONR.

Reasumując, **ponad 88% badanych odczuwa lęk przed co najmniej jednym z wymienionych zagrożeń**, a tylko niewiele ponad jedna dziesiąta badanych (11,83%) stwierdziła, że nie obawia się niczego w pobliżu swojego miejsca zamieszkania.

Rysunek 11. Jakich zagrożeń obawiasz się najbardziej w pobliżu miejsca Twojego zamieszkania na terenie Szczecina? (w %)¹³

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

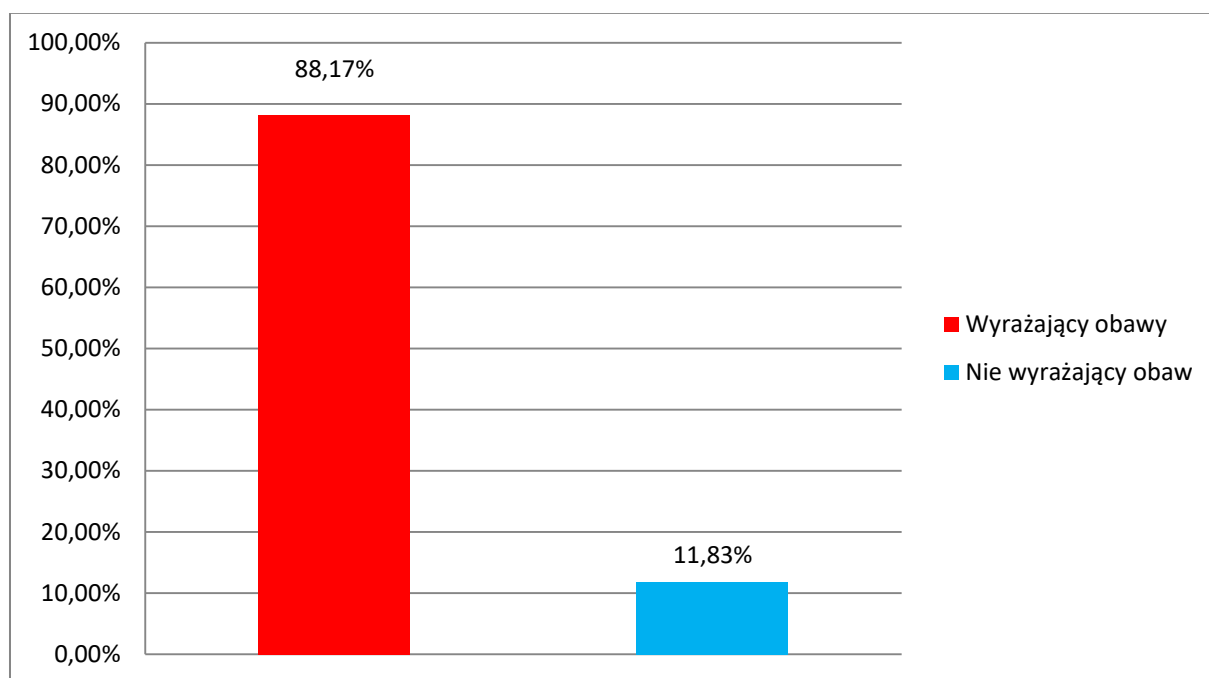
¹³ Uwaga: Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Tabela 3. Jakich zagrożeń obawiasz się najbardziej w pobliżu miejsca Twojego zamieszkania na terenie Szczecina? (w %)¹⁴

brawurowo jeżdżących kierowców	38,00%
agresji osób pijanych lub narkomanów	37,67%
niszczenia mienia, wandalizmu	30,67%
kradzieży	28,50%
zaczepiania przez agresywnie zachowującą się młodzież	28,33%
bójek, pobić	26,00%
włamań	23,17%
hałaśliwych, niekulturalnie zachowujących się sąsiadów	23,17%
napadów, rozbojów	20,33%
niczego się nie obawiam w pobliżu miejsca mojego zamieszkania	11,83%
handlu narkotykami	11,00%
wymuszeń, okupów	3,33%
innych zagrożeń	1,67%

Źródło: PBNBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

Rysunek 12. Respondenci wyrażający obawy przed konkretnymi zagrożeniami oraz osoby, którzy takich obaw nie przejawiają. (w %)

Źródło: PBNBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

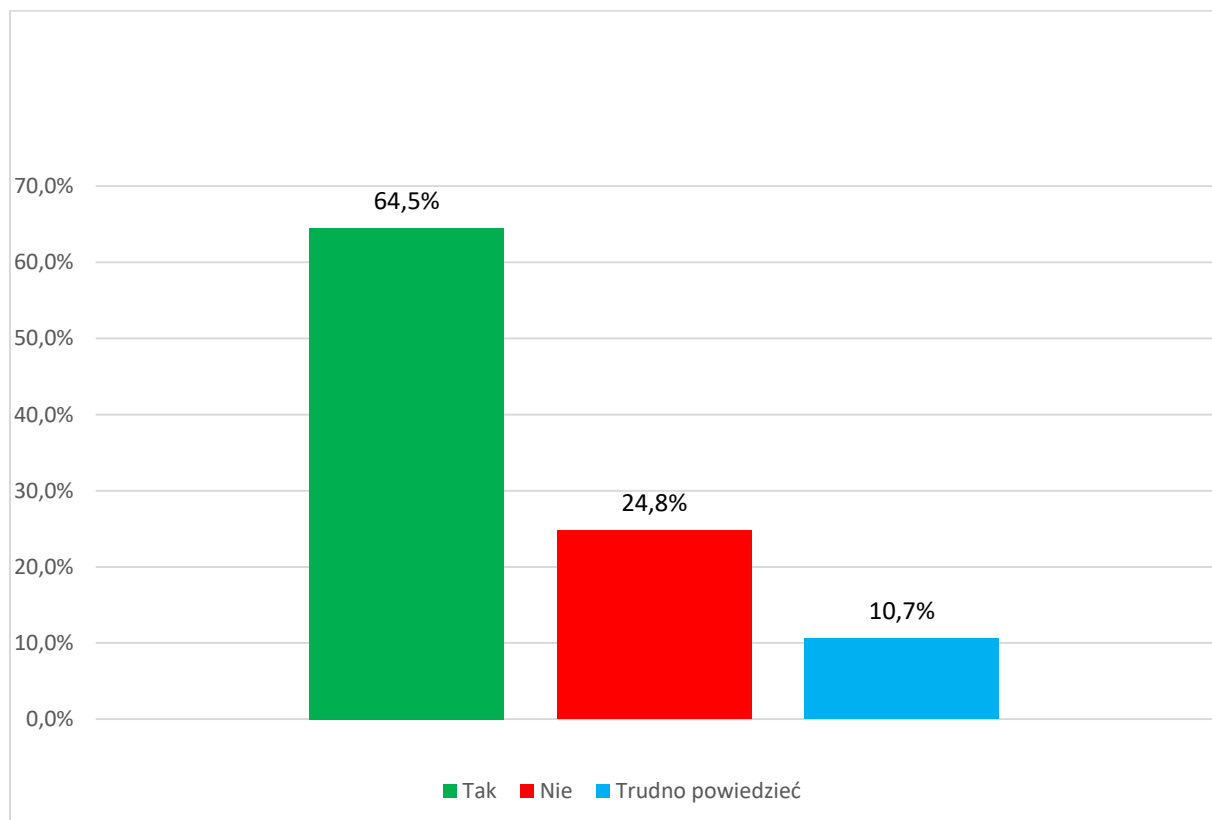
¹⁴ Uwaga: Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

4.11. Czy twoim zdaniem na terenie Szczecina powinny być wskazane miejsca publiczne – poza lokalami gastronomicznymi – na terenie których będzie dozwolone spożywanie alkoholu?

Mieszkańcy Szczecina w zdecydowanej większości, ponad 64% chcą wskazania miejsc publicznych, na terenie których możliwe będzie spożywanie alkoholu poza lokalami gastronomicznymi; bez mała 25 % jest przeciwna, zaś prawie 11% nie posiada wyrobionego poglądu w tej kwestii.

W kontekście wysokiego poziomu akceptacji tworzenia miejsc – poza lokalami gastronomicznymi – na terenie których będzie dozwolone spożywanie alkoholu, wydaje się konieczne skierowanie do respondentów następującego pytania kontrolnego: „Czy zgadzasz się, aby w okolicy Twojego zamieszkania znajdowało się miejsce publiczne – poza lokalami gastronomicznymi – na terenie którego będzie dozwolone spożywanie alkoholu?”

Rysunek 13. Czy twoim zdaniem na terenie Szczecina powinny być wskazane miejsca publiczne – poza lokalami gastronomicznymi – na terenie których będzie dozwolone spożywanie alkoholu? (w %)

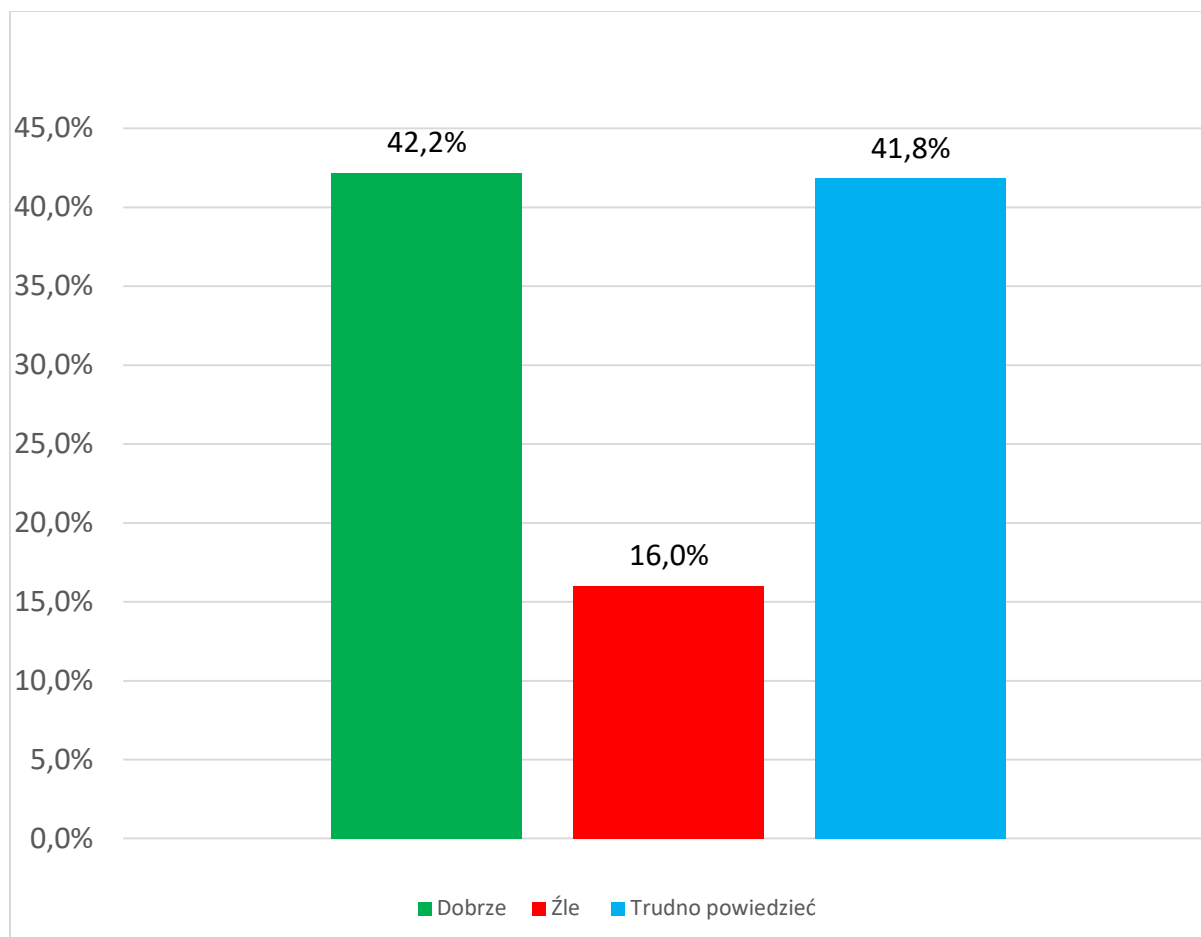

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.12. Jak oceniasz działalność szczecińskiej Policji?

Zgodnie z badaniami z lipca 2018 roku odsetek szczecinian, którzy **źle oceniają działalność szczecińskiej Policji wyniósł 16%**. Spośród badanych 42,2% dobrze ocenili działalność szczecińskiej Policji i niewielu mniej, bo 41,8% nie ma wyrobionego poglądu i nie udzieliło kategoriycznej odpowiedzi.

Rysunek 14. Jak oceniasz działalność szczecińskiej Policji? (w %)

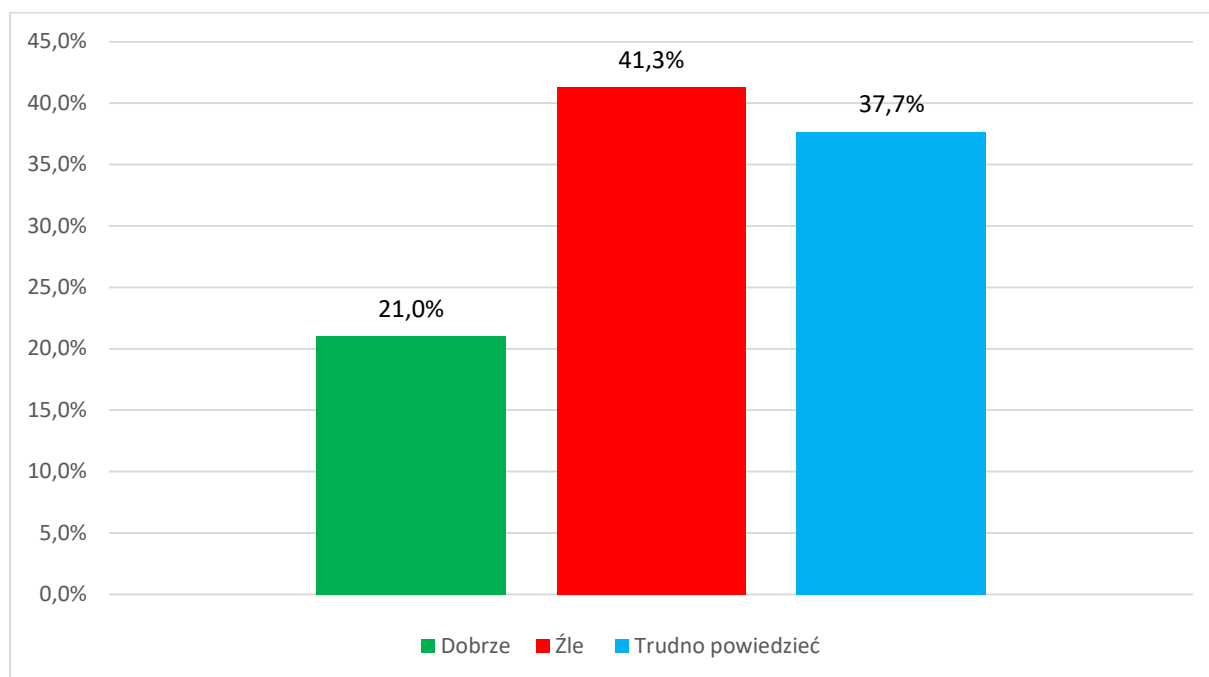

Źródło: PBNBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.13. Jak oceniasz działalność szczecińskiej Straży Miejskiej?

Wyniki badań z lipca 2018 roku wskazują, że na tle szczecińskiej Policji pozytywne notowania szczecińskiej Straży Miejskiej są niższe o ponad 20 punktów procentowych (21%). Alarmującym sygnałem jest **bardzo duży odsetek respondentów, którzy wystawili negatywną ocenę dla szczecińskiej Straży Miejskiej (41,3%)** i nie wielu mniej (37,7%), którzy nie potrafi ostatecznie ocenić jej działalności.

Rysunek 15. Jak oceniasz działalność szczecińskiej Straży Miejskiej? (w %)

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

4.14. Czy Policja jest skuteczna w walce z przestępczością w okolicy Twojego zamieszkania na terenie Szczecina?

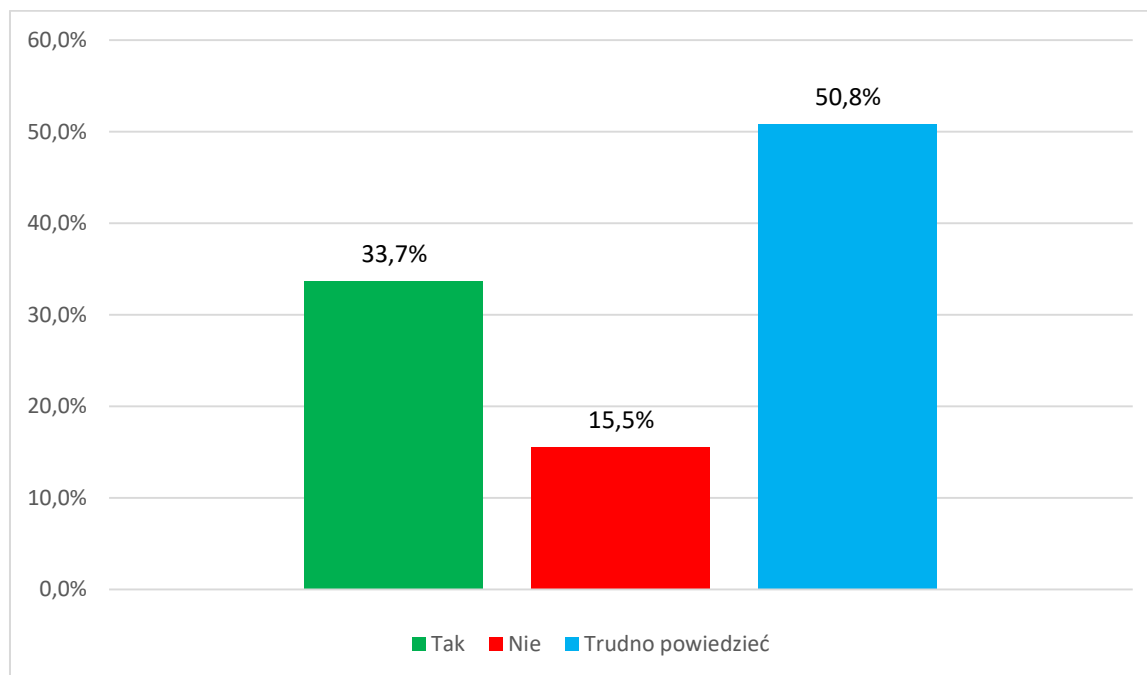
W lipcu 2018 r. ankietowani wypowiedzieli się także na temat skuteczności Policji w walce z przestępczością w okolicy miejsca ich zamieszkania. Na tle ogólnej oceny dotyczącej działalności szczecińskiej Policji (42,2%), opinie respondentów na temat jej skuteczności przedstawiają się mniej korzystnie, bowiem **tylko 33,7% badanych uznało, że Policja skutecznie zwalcza przestępczość w okolicach ich zamieszkania**. Przy czym tylko 15,5% – czyli wynik zbliżony do negatywnej oceny działalności szczecińskiej Policji w ogóle (16%) – respondentów uznało, że Policja nie radzi sobie w walce z przestępczością. Natomiast, aż **ponad 50% respondentów nie potrafiło kategorycznie odpowiedzieć na to pytanie**.

Wyrażona opinia respondentów zarówno na temat działalności szczecińskiej Policji (rysunek 14.), jak i jej skuteczności (rysunek 16.) wskazuje także na rzeczywisty stosunek szczecinian do Policji, ukształtowany na podstawie osobistych doświadczeń wynikających z kontaktów z jej przedstawicielami czy relacji zasłyszanych od najbliższych, znajomych, bądź z innych źródeł.

Należy pamiętać, że wizerunek Policji, na który w znacznym stopniu wpływa jej skuteczność przekłada się na poziom zaufania obywateli do tej instytucji, który –

relatywnie do pozytywnych ocen: „Dobrze” – 42,2% i „Tak” – 33,7% (odpowiednio rysunki: 14. i 16.) – niestety nie można uznać za zadowalający. Tym bardziej jest to niepokojące, że bardzo wysoki odsetek badanych nie potrafiło kategorycznie odpowiedzieć zarówno na pytanie na temat działalności, jak i skuteczności Policji, odpowiednio: 41,8% i 50,8% (zob. rysunki: 14. i 16.).

Rysunek 16. Czy Policja jest skuteczna w walce z przestępczością w okolicy Twojego zamieszkania na terenie Szczecina? (w %)

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

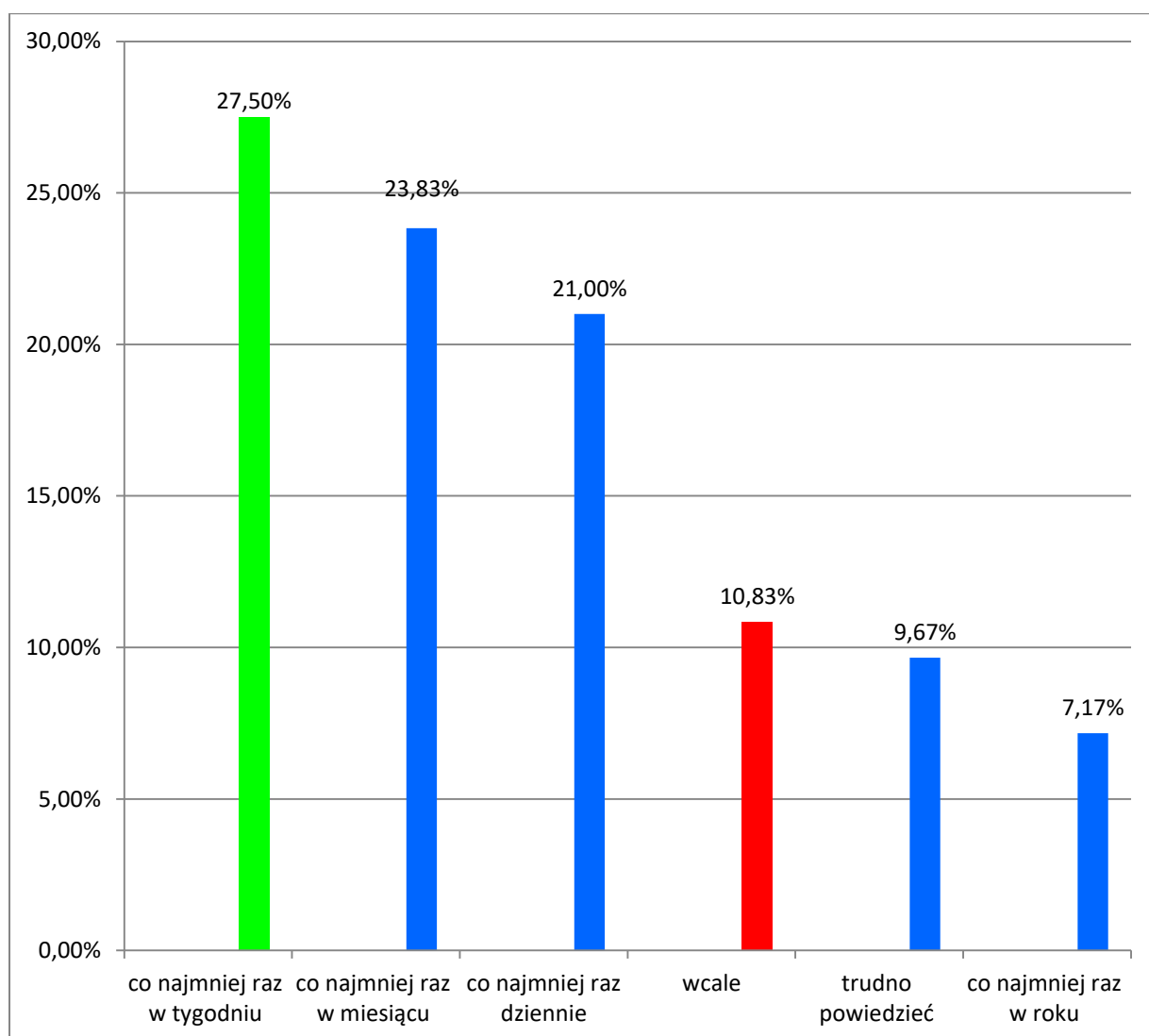
4.15. Jak często widzisz piesze lub zmotoryzowane patrole Policji w okolicy twojego zamieszkania na terenie Szczecina?

W lipcu 2018 roku dorosłych szczecinian zapytano także o to, jak często widują piesze lub zmotoryzowane policyjne patrole w pobliżu swojego miejsca zamieszkania. Najwięcej badanych (27,5%) stwierdziło, że widuje policyjne patrole co najmniej raz w tygodniu; 23,83% badanych deklarowało, że co najmniej raz w miesiącu, a 21%, że co najmniej raz dziennie widzi policyjne patrole w pobliżu swego miejsca zamieszkania. Rzadziej niż raz w miesiącu widywało patrole 7,17% (co najmniej raz w roku) badanych, natomiast 10,83% respondentów stwierdziło, że nie widuje ich wcale w okolicy swojego zamieszkania (rysunek 16. i tabela 4.).

Należy zauważyć, że pytanie nie dotyczyło wszystkich policyjnych patroli, a jedynie tych rozpoznawalnych, tj. umundurowanych, w tym policjantów ruchu drogowego. Niemniej jednak, nie powinno budzić wątpliwości stwierdzenie, że

obecność patroli wpływa na poczucie bezpieczeństwa. Konkluzję taką można sformułować na podstawie wyartykułowanych oczekiwań mieszkańców Szczecina wobec Policji (rysunek 17.), wśród których na trzecim miejscu pod względem liczby najczęściej wysuwanych znalazł się postulat dotyczący obecności patroli w okolicy (35,67%), a na drugim (51,17%): szybkie przybycie na miejsce zdarzenia, które poza odpowiednią reakcją dyspozytorów zależne jest od dyslokacji i liczebności patroli w terenie oraz ich mobilności.

Rysunek 16. Jak często widzisz piesze lub zmotoryzowane patrole Policji w okolicy twojego zamieszkania na terenie Szczecina? (w %)

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

Tabela 4. Jak często widzisz piesze lub zmotoryzowane patrole Policji w okolicy twojego zamieszkania na terenie Szczecina? (w %)

co najmniej raz w tygodniu	27,50%
co najmniej raz w miesiącu	23,83%
co najmniej raz dziennie	21,00%
wcale	10,83%
trudno powiedzieć	9,67%
co najmniej raz w roku	7,17%

Źródło: PBNBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

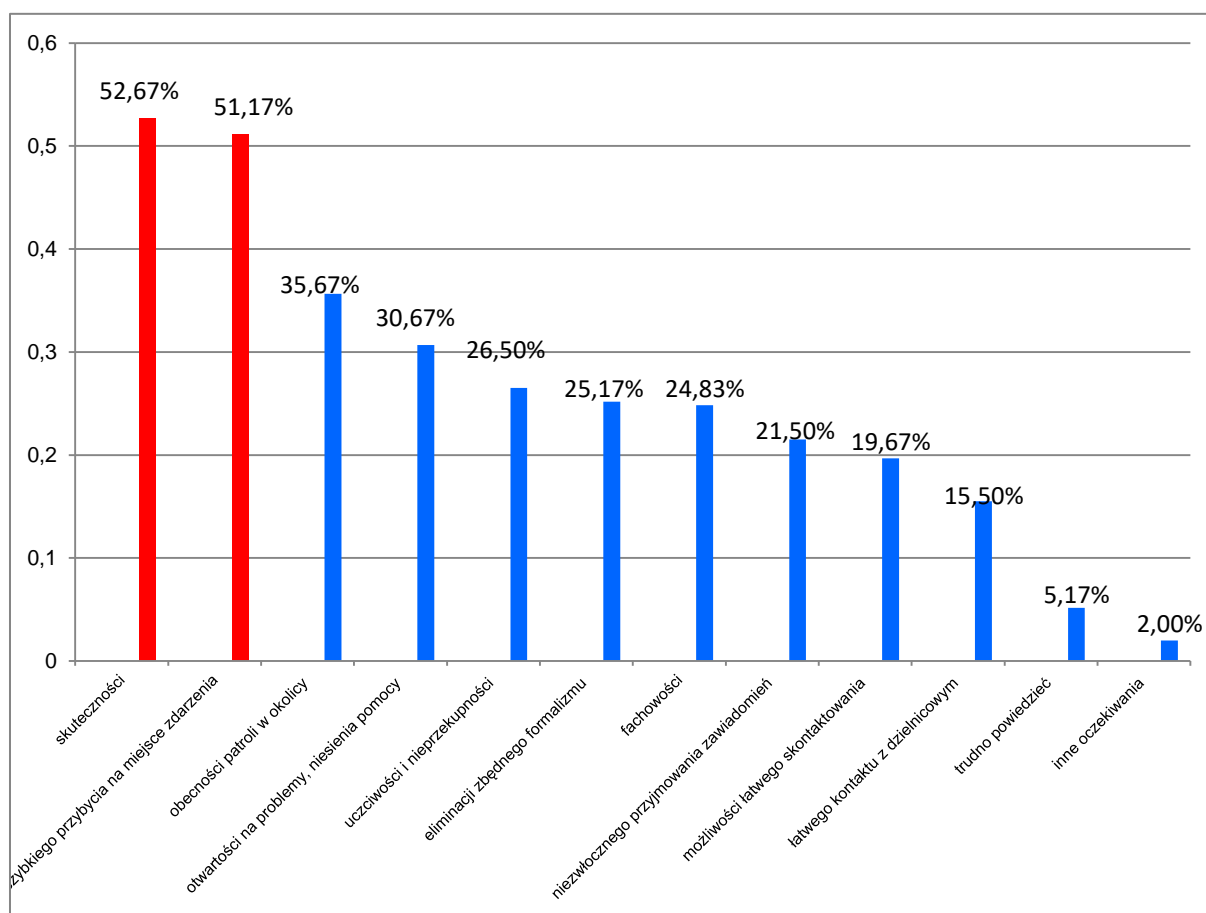
4.16. Czego oczekujesz od szczecińskiej Policji?

W lipcu 2018 roku **ponad połowa dorosłych szczecinian za najważniejsze oczekiwania wobec Policji uznała jej skuteczność (52,67%) i szybkie przybycie na miejsce zdarzenia (51,17%)**, których spełnienie zależy w dużej mierze od równie istotnych dla badanych kwestii, mianowicie: obecności patroli w okolicy ich miejsca zamieszkania (35,67%) oraz otwartości na problemy, niesienie pomocy (30,67%).

Jedna czwarta szczecinian oczekuje od Policji: uczciwości i nieprzekupności (26,5%), eliminacji zbędnego formalizmu (25,17%) oraz fachowości (24,83%). Ponad jedna piąta badanych postuluje niezwłoczne przyjmowanie zawiadomień (21,5%)¹⁵, które koresponduje z możliwością łatwego skontaktowania się z Policją (19,67%). Badani oczekiwali także od Policji łatwości kontaktu z dzielnicowym (15,5%). Natomiast 2% respondentów zgłosiło inne postulaty, w tym: profesjonalnej obsługi, uprzejmości, kultury, empatii dla osób starszych i sprawności fizycznej. Jedynie 5,17% szczecinian nie wskazało i nie sformułowało jakichkolwiek oczekiwań wobec Policji.

¹⁵ Wypowiedź sformułowana przez respondentkę: „Oczekuję, że następnym razem nie będę musiała spędzić 3 dni aby złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa w komisariacie w Dąbiu”.

Rysunek 17. Czego oczekujesz od szczecińskiej Policji? (w %)¹⁶

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

Tabela 5. Czego oczekujesz od szczecińskiej Policji? (w %)¹⁷

skuteczności	52,67%
szybkiego przybycia na miejsce zdarzenia	51,17%
obecności patroli w okolicy	35,67%
otwartości na problemy, niesienia pomocy	30,67%
uczciwości i nieprzekupności	26,50%
eliminacji zbędnego formalizmu	25,17%
fachowości	24,83%
niezwłocznego przyjmowania zgłoszeń	21,50%
możliwości łatwego skontaktowania	19,67%
łatwego kontaktu z dzielnicowym	15,50%
trudno powiedzieć	5,17%
inne oczekiwania	2,00%

Źródło: PBnBWS, 15-31 lipca 2018 r., N=600

¹⁶ Uwaga: Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

¹⁷ Uwaga: Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

5. Wnioski końcowe i rekomendacje

Uzyskane rezultaty badań upoważniają autorów do sformułowania następujących wniosków;

- 1) Wyniki badań wskazują przede wszystkim na zależności pomiędzy skutecznością i jakością działania podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny, a poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców GMS.
- 2) W świetle uzyskanych wyników niezbędne jest, w szczególności:
 - niezwłoczne podjęcie zdecydowanych działań, których efektem winna być poprawa skuteczności i jakości działania, a także wizerunku Straży Miejskiej w Szczecinie. Jednym z możliwych rozwiązań jest zintensyfikowanie współpracy na wielu płaszczyznach z Policją szczecińską;
 - podjęcie dynamicznych, wszechstronnych i permanentnych działań skierowanych na podniesienie efektywności i jakości służby prewencyjnej i dochodzeniowej szczecińskiej Policji. Wydaje się, że zmiany systemowe w sferze organizacji służby patrolowej, interwencyjnej i obchodowej, a także aktywność policjantów w rejonie pełnionej służby ma tu kluczowe znaczenie. Autorzy sugerują, aby analiza stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na potrzeby dyslokacji służby była przeprowadzana regularnie (w ujęciu miesięcznym, kwartalnym i półrocznym) przede wszystkim na podstawie danych dotyczących bieżących zdarzeń zarejestrowanych w Krajowym Systemie Informacji Policyjnej, a jedynie uzupełniająco na podstawie danych zgromadzonych w systemie TEMIDA generującym dane na podstawie przeprowadzonych postępowań przygotowawczych.
- 3) Należy przeanalizować na szczeblu jednostek oraz komórek organizacyjnych UM w Szczecinie możliwości i zaproponować rozwiązania, których celem będzie podniesienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- 4) Wyniki badań należy udostępnić szerokiemu gronu odbiorców poprzez zamieszczenie sprawozdania w Biuletynie Informacji Publicznej.
- 5) W siedzibie Zamawiającego (UM Szczecin) znajdują się zgromadzone w ramach badań materiały (600 egz. wypełnionych ankiet), które na miejscu

mogą być udostępnione do celów analitycznych podmiotom właściwym w sprawach bezpieczeństwa i porządku publicznego.

- 6) Wyniki badań należy przekazać podmiotom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i porządek publiczny, z zaleceniem przygotowania w terminie jednego miesiąca propozycji stanowiska (rozwiązań) podnoszących poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.
- 7) Należy kontynuować przedmiotowe badania oraz wspierać badania własne prowadzone przez podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Opracowali:
dr Cezary Guźniczak,
dr Szczepan Stempiński